

CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Sacrificații Dunării

Traducere din limba franceză de
Gheorghică Ciocoi

editura
Σοφία

București

Cuprins

I. Profesorul Joseph și soția sa	7
II. Și poliția vă va căuta... ..	33
III. Rana de sub coastă (I).....	63
IV. Aștept învierea trupului.....	81
V. Rana de sub coastă (II).....	85
VI. Coborârea trupului	93
VII. Pilat se spală pe mâini cu apă de colonie	111

I.

Profesorul Joseph și soția sa

1

O femeie, atunci când pleacă singură în vacanță, e neliniștită. Își închipuie că, în timp ce va lipsi, soțului ei i s-ar putea întâmpla nenorociri dintre cele mai stranii.

Doamna Monica Martin pornea la drum în acea dimineață. Era 15 iulie 1956. O dată ușor de reținut. 15 iulie, după calendarul slav, este sărbătoarea Sfântului Vladimir, sfântul care i-a creștinat pe ruși. Trenul pleca la ora nouă dimineața, însă Monica era în picioare de la ora cinci. Profesorul Joseph Martin s-a trezit la ora șapte, ca de obicei. Acum, era opt fără un sfert. Profesorul se îmbrăca. Era încă adormit.

– Nu plec cu inima împăcată, spuse Monica Martin. Cine știe ce poate să ți se întâmple în timp ce eu lipsesc?

– Ce-ar putea să mi se întâmple?, îi replică profesorul.

Era pentru a zecea oară când soția lui îi repeta aceleași cuvinte. Continuă:

– Nu mi se va întâmpla nimic, absolut nimic.

Enervat, trase de șiretul de la pantof. Șiretul se rupse. Soția îi aduse un altul. Îl privi cu compasiune pe soțul ei neîndemânatic și somnoros, care își punea șiretul nou și-l arunca pe cel vechi pe covor.

Profesorul Joseph Martin era căsătorit de zece ani. De mai bine de zece ani. În acest timp, nu se despărțise niciodată de soția sa.

– Ție ți s-ar putea întâmpla ceva neprevăzut, spuse el. E prima dată când călătorești singură. Mai mult, în străinătate. Prima oară când călătorești pe mare.

Profesorul Joseph Martin și soția sa se așezară la masă. Monica turnă cafeaua. Locuiau în acest apartament de zece ani, un apartament mic și modest, situat însă în centrul Sofiei.

În clipa în care sorbi din cafea, profesorului Martin i se păru straniu pentru prima oară că se afla în acel apartament, în acel oraș și în acea țară. Până atunci, i se păruse normal. Până în acea clipă, nu se întrebase niciodată dacă era normal că locuia în Bulgaria. Trăise în Bulgaria fără să se întrebe dacă n-ar fi fost mai firesc să trăiască într-un alt colț al lumii. În țara sa, de exemplu. Acum, își punea această întrebare. Se afla în Bulgaria din întâmplare. Cu unsprezece ani înainte, în 1945, fusese demobilizat. Războiul tocmai se încheiase. Căuta să-și facă o situație. Joseph Martin făcuse studii strălucite în metropolă, în Occident. Încă de la începutul studiilor sale, știa cu certitudine că va deve-

ni profesor. Un tânăr care este doctor în filosofie (specialitatea psihologie) nu poate deveni decât profesor. Dar lucrurile au luat o altă întorsătură. Într-o zi, a citit în ediția europeană a gazetei *New York Herald Tribune* că se căutau tineri sub 30 de ani, care să aibă o pregătire adecvată pentru misiuni antropologice, pentru un salariu foarte bun. Anunțul era din partea unui Institut de Istorie Naturală din Statele Unite. Joseph Martin și-a oferit serviciile sale chiar în ziua în care a citit anunțul. A fost angajat.

Echipele de antropologi organizate de americani erau trimise la toate popoarele subdezvoltate ale lumii ca să le măsoare, să le cântărească, să le fotografieze și să le pătrundă secretele vieții și sufletului lor. O activitate pur științifică.

Odată cu contractul, Joseph Martin a primit lista popoarelor subdezvoltate. I se cerea să aleagă unul pe care să-l studieze în mod special. Avea patru pagini imprimate cu numele popoarelor subdezvoltate, patru pagini imprimate cu caractere mici, enumerând triburile negre din Australia, pe eschimoși, pe canibali, Grecia, pigmeii, triburile indiene, România, India; mai multe sute de popoare subdezvoltate. Joseph Martin ar fi putut să plece la Polul Nord ori în pădurile ecuatoriale. A plecat în Bulgaria. Celelalte popoare subdezvoltate, unde i-ar fi plăcut să meargă, Grecia, de exemplu, aveau deja echipele de antropologi complete. Astfel că profesorul Joseph Martin a ajuns în Bulgaria. Aceasta s-a petrecut în 1945, în ziua Sfântului Vladimir, pe 15 iulie. Erau fix unsprezece ani de

atunci Sfântul Vladimir, cum a putut să afle în acele zile, era unul dintre cei mai mari sfinți ruși. Printr-o curioasă coincidență, soția sa pleca și ea în ziua Sfântului Vladimir, ziua sosirii lui la Sofia.

Contractul lui Joseph Martin fusese semnat pentru doi ani. Trecuseră însă unsprezece ani, și el se afla tot în Bulgaria. Profesorul Joseph Martin se căsătorise cu o tânără bulgăroaică.

Stătea în acea clipă în fața lui cu ceașca de cafea în mână. Joseph Martin era acum profesor la Universitatea din Sofia și director al Institutului bulgar de Antropologie. Profesorul Martin vorbea limba bulgară, ca orice bulgar, se îmbrăca precum bulgarii și ducea aceeași viață ca și ei.

Soția sa pleca în chiar acea dimineață, după zece ani de căsătorie, ca să o cunoască pe soacra sa, pe care nu o văzuse decât în fotografii. Monica pleca în Occident, în marea metropolă a Nordului, unde soțul ei se născuse și unde locuia soacra sa. Profesorul Joseph Martin trebuia să plece, la rândul său, după două săptămâni. Concediile, la Institut, nu începeau decât peste două săptămâni. De unsprezece ani profesorul Joseph Martin nu plecase din Bulgaria. În tot acest timp nu-și văzuse nici mama, nici țara. Ar fi putut să plece, dar autoritățile bulgare nu-i acordau viză de ieșire Monicăi. Ea era căsătorită, căpătase naționalitatea soțului ei, însă autoritățile bulgare refuzau să-i acorde viza de ieșire din țară. Profesorul Joseph Martin ar fi putut să plece de unul singur să-și vadă mama și țara. Nu a vrut însă. Voia să ple-

ce cu soția sa. Voia să o ia cu el. Și, pentru că ea nu putea să plece, nu a vrut să meargă nici el vreme de unsprezece ani.

De această dată, soția sa avea viză de ieșire. Și nu doar că avea viză, ci ea pleca cu două săptămâni înaintea soțului său.

– Nu uita ce mi-ai promis, spuse profesorul, dând de-o parte ceașca de cafea. De îndată ce ajungi, du-te la dentist. I-am scris mamei. Mi-a răspuns că are un stomatolog extraordinar. Peste două săptămâni, când voi ajunge acolo, vreau să te văd cu dinți frumoși, nou-nouți...

Monica era o femeie frumoasă, brunetă, plinuță. Când privirile ei pățimașe fixau un obiect, îl învăluiau cu o asemenea căldură, încât aveai impresia că îl vor topi ori că acesta va sfârși prin a lua foc. În ciuda vitalității sale, dinții Monicăi erau negri, stricați. Un dinte din față, din partea de jos, îi căzuse. Când Monica râdea, se vedea locul gol, lăsat de dintele căzut. Lângă acest gol, asemenea unei ferestre smulse, ceilalți dinți erau cariați. Multe bulgăroaice rămăseseră fără dinți. Majoritatea bulgarilor aveau dinți stricați. De unsprezece ani, Bulgaria era sub ocupație sovietică. Când oamenii trăiesc sub ocupație sovietică, rămân fără dinți.

2

Soția profesorului Joseph Martin trebuia să se imbarce la Varna.

Până în Grecia, călătorea pe o navă comercială. De la ocuparea Bulgariei de către sovietici, vapoarele occidentale de călători nu mai brăzdează Marea Neagră.

Soția profesorului Martin era prima bulgăroaică ce pleca în Occident ca turistă. Acest eveniment devenise cunoscut în întreaga Sofie. Toată Bulgaria știa că Monica pleca. Prietenele sale au venit în pelerinaj să o vadă și să o întrebe dacă era adevărat. O invidiau. S-ar fi putut spune că Monica pleca în paradis, în țara minunilor. Soția profesorului Martin le-a arătat prietenelor sale pașaportul cu viza de ieșire. Plecarea era sigură. Cu toate acestea, îi era teamă. Până în ultima clipă i-a fost teamă că ar fi putut să i se întâmple ceva. Îi era teamă să vadă că pașaportul i-ar fi fost retras. Era prea frumos ca să țină prea mult. De aceea, îi era teamă.

Acum, trenul se apropia de Varna. Se zărea marea. Visul Monicăi era aproape de a se împlini. Pașaportul îl avea în geantă. Nu-i fusese retras. Monica stătea lângă soțul ei și privea marea mai albastră decât cerul. Rămăseseră zece minute până la Varna. Monica era fericită, atât de fericită încât a început să plângă. Își așază capul pe umărul soțului ei și începu să plângă. Lacrimile se prelingeau pe stofa gri și tocită a sacoului, pe care profesorul Joseph Martin îl purta de mai bine de zece ani. Plângând întruna, Monica strânse mâna stângă a soțului ei și-l întrebă:

– Joseph, îți mai amintești?

Profesorul era emoționat. Mai emoționat decât soția sa. Cu toate că ea era cea care pleca, nu el.

– Ce să-mi amintesc, Monica?

– Aici, în apropiere de Varna, pe țărmul Mării Negre, în satul Lipova, a început povestea noastră de dragoste. Era tot în iulie. Sunt unsprezece ani de atunci, spuse ea.

Degetele profesorului mângâiară părul soției revărsat peste umărul său stâng. Trenul înainta prin câmpie. Se zărea vaporul cu care Monica urma să plece, ca și când ar fi fost lipit de spatele ferestrei trenului. Era un vapor din țara lui Joseph Martin, un vapor ce flutura pavilionul țării sale. În apropierea navei, ca pe o carte poștală, se aflau două șalupe albe. Șalupele aveau și ele steaguri. Una dintre șalupe va veni în apropiere de țărm și o va lua pe Monica.

– De ce nu ne-am mai întors niciodată la Varna?, întrebă ea. Aici ne-am îndrăgostit. Ar fi trebuit să ne întoarcem. Nu e departe de Sofia. Spune, Joseph, de ce nu ne-am întors niciodată în aceste locuri în care a început dragostea noastră?

Profesorul Joseph Martin tăcea. Nu voia să audă vorbindu-se despre aceasta. Faptul de a se întoarce acum la Varna îi făcea rău. Marea, peisajul, vaporul pe care îl vedea pe fereastră, toate acestea nășteau în el o adâncă suferință. Ar fi dat orice să nu se afle acolo. Dar profesorul trebuia să o conducă pe soția sa, să vorbească cu comandantul vaporului. Ar fi preferat să i se smulgă o bucată de carne decât să vadă din nou acel loc. Acesta era legat de „păcatul lui capital”, cum spunea el însuși. Varna era locul în care profesorul Joseph Martin săvârșise cea mai mare greșală din viața

sa. Din această cauză se îndrăgostise de Monica. Din pricina acestei greșeli rămăsese în Bulgaria.

Profesorul Martin nu era un mistic. Era un om de știință, un om al logicii. Un mistic, un om care are credință, poate să se izbăvească de păcate. Un om cu logică își duce păcatul său până la moarte. Un om de știință, dacă a săvârșit un păcat, îl păstrează în mintea sa. Atâta vreme cât durează viața lui pe pământ.

Profesorul Joseph Martin trebuia să trăiască zi și noapte cu greșeala săvârșită aici, pe țărmurile Mării Negre, în satul Lipova de lângă Varna. Varna, acolo unde trenul se oprea chiar acum.

3

Lipova e un sat de pe țărmul Mării Negre, situat la trei kilometri depărtare, spre mieznoapte, de portul Varna. În cursul anului 1945, profesorul Joseph Martin sosise în acel sat cu o echipă de studenți bulgari ca să facă cercetări. Profesorul Martin avea pe atunci 28 de ani. Nu era ca acum, profesor la universitate, nici director la Institutul bulgar de Antropologie. Nu era decât conducătorul unei echipe de studenți. Acum, își primea salariul de la Ministerul Educației Naționale din Bulgaria, dar în 1945, profesorul Martin își primea banii de la Institutul de Istorie Naturală din Statele Unite. Cu acești bani din Statele Unite venise el să măsoare, să ia interviuri, să fotografieze și să-i studieze pe țăranii și pe pescarii din Lipova. Statisticile, interviurile și măsurătorile erau efectuate de studenții

angajați de Martin de la Universitatea din Sofia. Munca studenților bulgari era simplă. Primeau chestionare tipărite, mergeau pe teren și le completau. Joseph Martin nu avea relații de prietenie cu acești tineri bulgari. Le împărțea dimineța fișele și chestionarele imprimare în America, le explica cum să le completeze și le primea apoi completate pentru a le aranja în clasoare metalice, sosite și ele tot din America. Biroul lui Joseph Martin se afla la marginea satului Lipova. O casă țărănească cu două camere văruiate și pământ bătătorit pe jos. Era cumplit de cald. Biroul său era o masă de brad, făcută de un tâmplar din Lipova.

Într-o seară, se afla în biroul său și-și aranja țigările într-o tabacheră primită cadou de la un țăran. O tabacheră de cireș sculptată cu briceagul. O tabacheră de cireș păstrează țigările uscate. Mai mult, lemnul de cireș are un miros plăcut, mai ales atunci când acesta este verde. Profesorul Martin adulmeca lemnul tabacherei și își aranja încet țigările. În timp ce făcea aceasta, cineva a bătut la ușă. Erau un student și o studentă din echipa sa, doi studenți bulgari de la Universitatea din Sofia. Studenta era Monica, viitoarea lui soție. Studentul se numea Ivanov. Acum, era director al Institutului de Antropologie de la Sofia. Pe atunci, aveau amândoi mai puțin de 20 de ani.

Profesorul Joseph își amintea toate detaliile acestei scene. Sunt evenimente în viață care se fixează în minte în cele mai mici detalii. Profesorul își amintea că purta pantaloni scurți. Monica avea părul împletit în două cozi, era îmbrăcată cu o bluză albă, cu dantelă